

QASHQADARYO VILOYATI PEDAGOGIK MAHORAT MARKAZI

“GLOBALLASHUV JARAYONIDA UZLUKSIZ KASBIY RIVOJLANISH: NATIJA VA ISTIQBOLLARI”

XALQARO ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA

Qarshi-2025, 30-aprel

Ushbu to'plamdan respublikamiz ta'lim tizimida maktab o'qituvchilarining uzluksiz kasbiy rivojlantirish samaradorligini oshirishning zamonaviy strategiyalarini ishlab chiqish va amaliyotga joriy etish, ta'limni transformatsiyalash sharoitida maktab o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini va mahoratini rivojlantirishning innovatsion yondavshuvlari, maktab o'qituvchilarning kasbiy rivojlanishidagi xorij tajribalari va ularning tahlili, maktab o'qituvchilarining psixologik va pedagogik ko'nikmalarini takomillashtirishning zamonaviy yechimlari, uzluksiz kasbiy rivojlantirishda maktab o'qituvchilarining raqamli mahoratlarini oshirish masalalariga doir maqola va tezislar o'rin olgan.

Mas'ul muharrir:

N. Oripova - Qashqadaryo viloyati pedagogik mahorat markazi direktori

Tahrir hay'ati a'zolari:

Z. S. O'roqova
Z. Oqboyeva
G. Karimova
D. Abdiraxmonova
L. Sultonova
D. Absalomova
M. Narzullayeva
N. Sevastyanova
D. Ergasheva

- Tillarni o'qitish metodikasi kafedrasida dotsenti, f.f.n.
- Tillarni o'qitish metodikasi kafedrasida katta o'qituvchisi
- Tillarni o'qitish metodikasi kafedrasida katta o'qituvchisi
- Tillarni o'qitish metodikasi kafedrasida o'qituvchisi
- Tillarni o'qitish metodikasi kafedrasida o'qituvchisi
- Tillarni o'qitish metodikasi kafedrasida o'qituvchisi
- Tillarni o'qitish metodikasi kafedrasida o'qituvchisi
- Tillarni o'qitish metodikasi kafedrasida o'qituvchisi
- Tillarni o'qitish metodikasi kafedrasida o'qituvchisi

Taqrizchilar:

O. Norov
O. Shukurov

***Qashqadaryo VPMM, filologiya fanlari bo'yicha
falsafa doktori (PhD), dotsent
Iqtisodiyot pedagogika universiteti professori,
f.f.d (DSc)***

Xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya materiallar to'plami Qashqadaryo viloyati pedagogik mahorat markazi Ilmiy-metodik kengashining 2025-yil 7-mart 2-sonli yig'ilish qaroriga asosan nashrga tavsiya etilgan.

To'plamdan o'rin olgan maqolalarning saviyasi, sifati va ilmiy dalillarning haqqoniyligi hamda mazmuni uchun mualliflar mas'uldir.

© QashqadaryoVPMM, 2025.

foydalanish uchun zarur ko'nikma va bilimlar bilan jihozlash uchun malaka oshirish dasturlari amalga oshirilishi kerak. Bundan tashqari, sun'iy intellektning pedagogik faoliyatga uzoq muddatli ta'sirini baholash va potentsial xavflarni kamaytirishda uning afzalliklarini maksimal darajada oshirish bo'yicha eng yaxshi amaliyotlarni aniqlash uchun doimiy tadqiqotlar va baholash zarur. Aini ta'limning qo'shimcha vositasi sifatida qabul qilish orqali biz barcha o'quvchilar uchun yanada inklyuziv, qiziqarli va samarali o'quv muhitini yaratishimiz mumkin.

Kelajakda sun'iy intellekt texnologiyalari ta'lim tizimining ajralmas qismiga aylanishi kutilmoqda. Darslarda sun'iy intellektni qo'llash o'quvchilarni yanada kreativ, bilimli va mustaqil shaxs sifatida shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Shu sababli, hozirgi kunda ushbu texnologiyalarni to'g'ri joriy etish va ulardan samarali foydalanish ta'lim tizimining rivojlanishi uchun hal qiluvchi omil bo'ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 17.02.2021-yildagi "Sun'iy intellekt texnologiyalarini jadal joriy etish uchun shart-sharoitlar yaratish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4996-son Qarori (<https://lex.uz/docs/-5297046>).
2. Sun'iy intellektning afzalliklari va kamchiliklari. <https://www.javatpoint.com/advantages-and-disadvantages-of-artificial-intelligence>
3. Sun'iy intellektning ijobiy va salbiy tomonlari: unda ishlashining 15 sababi. (<https://livetilesglobal.com/pros-cons-artificial-intelligence-classroom/>)
4. G'ulomov S.S. va boshqalar "Axborot tizimlari va texnologiyalari". Oliy o'quv yurti talabalari uchun darslik. - T: «Sharq», 2000 y. 336-368 b.
5. Raximov N.O. Intellektual o'qitish tizimlarida bilimlarni ifodalash modellari // TATU xabarlar. – Toshkent. №4. 2010. 64-68 b. 3. Kadirov M.M. "Axborot texnologiyalari" fanidan o'quv qo'llanma. 1-qism. - T.: "Sano-standart" nashriyoti, - 2018. 192-237 b.
6. Бессмертный И.А. "Искусственный интеллект" Учебное пособие. Санкт-Петербург 2010. 288 с.
7. Mhlanga, D. (2023). Open AI in Education, the Responsible and Ethical Use of ChatGPT Towards Lifelong Learning. SSRN Electronic Journal. <https://doi.org/10.2139/ssrn.4354422>.

FARG'ONA VILOYATIDA ALOQA TIZIMI TARIXINI O'RGANISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING O'RNI VA ISTIQBOLLARI

Qosimov Dilmurodjon A'zamjonovich

Andijon viloyati Pedagogik mahorat markazi

Fanlarni rivojlantirish bo'limi bosh mutaxassisi

Annotatsiya: Maqolada Farg'ona viloyatidagi aloqa tizimining rivojlanish tarixi, Rossiya imperiyasi davridan boshlab pochta, telegraf va telefon tarmoqlarining tashkil etilishi tahlil etilgan.

Xalqaro tajribalar, ayniqsa Yevropa va Shimoliy Amerikadagi texnologik yutuqlar, Farg‘onadagi aloqa tizimiga qanday ta’sir ko‘rsatgani ko‘rsatilgan. Shuningdek, viloyatdagi aloqa tizimining ijtimoiy va iqtisodiy rivojlanishiga ta’siri, uning mamlakatning madaniy va ilmiy hayotiga qo‘shgan hissasi yoritilgan. Maqola, Farg‘ona viloyatidagi aloqa tizimining tarixiy rivojlanishini chuqur tahlil qiladi.

Kalit so‘zlar: *Farg‘ona viloyati, pochta, telegraf, aloqa, tarix, XIX asr, Rossiya, O‘rta Osiyo, infratuzilma, xalqaro tajriba, ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish, kommunikatsiyalar.*

Аннотация: *В статье анализируется история развития системы связи в Ферганской области, начиная с периода Российской империи, включая организацию почтовых, телеграфных и телефонных сетей. Рассматривается влияние международного опыта, особенно технологические достижения Европы и Северной Америки, на развитие системы связи в Фергане. Также исследуется влияние этой системы на социально-экономическое развитие региона и её вклад в культурную и научную жизнь страны. Статья представляет собой глубокий анализ исторического развития системы связи в Ферганской области.*

Ключевые слова: *Ферганская область, почта, телеграф, связь, история, XIX век, Россия, Центральная Азия, инфраструктура, международный опыт, социально-экономическое развитие, коммуникации.*

Annotation: *The article analyzes the history of the development of the communication system in the Fergana region, starting from the Russian Empire era, including the establishment of postal, telegraph, and telephone networks. The influence of international experiences, particularly technological advancements in Europe and North America, on the development of the communication system in Fergana is examined. Additionally, the article explores the impact of this system on the socio-economic development of the region and its contribution to the cultural and scientific life of the country. The article provides a comprehensive analysis of the historical development of the communication system in the Fergana region.*

Keywords: *Ferghana region, postal services, telegraph, communication, history, 19th century, Russia, Central Asia, infrastructure, international experience, socio-economic development, communications.*

Farg‘ona viloyatidagi aloqa tizimining rivojlanishi Rossiya imperiyasining O‘rta Osiyo hududlarini bosib olishidan keyingi davrda boshlangan va keyinchalik XX asrning boshlarida o‘zgarishlar va zamonaviylashtirish jarayonlariga olib keldi. Aloqa tizimi, xususan pochta, telegraf, telefon va radio kabi vositalar, hududning iqtisodiy, siyosiy va madaniy taraqqiyotida muhim rol o‘ynadi. XIX asrning 70-yillarida, ayniqsa Farg‘ona vodiysida pochta-telegraf xizmatining tashkil etilishi ushbu jarayonning muhim qismi bo‘ldi. Bu tizimning rivojlanishiga

xalqaro tajriba va yirik texnologik yangiliklar ham ta'sir ko'rsatgan, bu esa nafaqat Farg'ona, balki butun O'rta Osiyo hududining aloqa tizimining takomillashishiga olib keldi.

Farg'ona viloyatida aloqa tizimining paydo bo'lishi. XIX asrning 60-70-yillarida Rossiya imperiyasining O'rta Osiyoni bosib olishi va hududda tezda infratuzilma yaratish jarayoni boshlanishi bilan birga, aloqa tizimi ham rivojlanishning yangi bosqichiga qadam qo'ydi. Farg'ona vodiysida pochta-telegraf xizmati tashkil etilishi, eng avvalo, iqtisodiy va siyosiy jihatlarni o'z ichiga olgan maqsadlar bilan bog'liq edi. 1870-yillarda Farg'onada pochta-telegraf liniyalari yaratildi, bu esa hududni boshqa Rossiya imperiyasi hududlari bilan bog'lashni va mintaqada o'zaro aloqalarni kuchaytirishni maqsad qilgan edi.

Rossiya imperiyasining O'rta Osiyoni bosib olgan davrda aloqa tizimi yirik o'zgarishlarni boshdan kechirdi. Farg'ona viloyatida 1875-yildan boshlab Toshkentdan Xo'jandga, 1876-yilda Mahram va Qo'qonga telegraf tarmoqlari tortila boshlandi. Bu o'zgarishlar, shuningdek, ilmiy, texnologik va madaniy rivojlanishning muhim omili bo'lib, hududda zamonaviy axborot almashinuvi tizimining shakllanishiga turtki berdi.

Xalqaro tajriba va ta'siri. Farg'ona viloyatida aloqa tizimining rivojlanishida xalqaro tajriba va global tendensiyalar katta ta'sir ko'rsatdi. Rossiya imperiyasi, ayniqsa, Yevropa va Shimoliy Amerika bilan o'zaro aloqalar orqali yangi texnologiyalarni, xususan telegraf va telefon tarmoqlarini joriy qildi. Bu tizimlar nafaqat axborot almashinuvi, balki iqtisodiy va siyosiy aloqalarni kuchaytirishga xizmat qildi.

Farg'onada aloqa tarmog'ining rivojlanishiga Yevropa davlatlarining telegraf tizimining tashkil etilishi va zamonaviy aloqa vositalarining joriy etilishi katta ta'sir ko'rsatdi. Masalan, Fransiya va Buyuk Britaniya kabi davlatlar telegraf tarmoqlarini o'z hududida kengaytirgan bo'lsa, Rossiya ham ushbu tajribani o'z hududida tatbiq qildi. Rossiya imperiyasining O'rta Osiyo hududlaridagi tarmog'i, albatta, xalqaro aloqalar o'rnatishga xizmat qildi va bu orqali xorijiy davlatlar bilan savdo-sotiqni oshirdi.

Farg'ona viloyatida pochta-telegraf xizmatining ijtimoiy va iqtisodiy ta'siri. Farg'ona viloyatidagi pochta-telegraf tizimi nafaqat axborot almashinuvi uchun zarur vosita bo'lib, balki mintaqaning iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishiga ham sezilarli ta'sir ko'rsatdi. Telegraf va pochta tarmoqlari orqali Rossiya imperiyasining markaziy boshqaruvi bilan mahalliy hokimiyatlar o'rtasida tezkor aloqalar o'rnatildi. Bu esa, o'z navbatida, hududning siyosiy va iqtisodiy barqarorligini ta'minlashga yordam berdi. Buning ustiga, pochta va telegraf tarmoqlarining rivojlanishi Farg'onadagi shaharlarda yangi iqtisodiy imkoniyatlarni yaratdi, o'zaro savdo-sotiqni faollashtirdi, bu esa viloyatning iqtisodiy barqarorligiga hissa qo'shdi.

Fargʻonada aloqa tarmogʻining rivojlanishi, shuningdek, mintaqadagi madaniy va ijtimoiy oʻzgarishlarga ham katta taʼsir koʻrsatdi. Telegraf va pochta tarmoqlari orqali axborot va bilim almashinuvi tezlashdi, bu esa oʻz navbatida madaniy rivojlanishning tezlashishiga olib keldi. Oʻzaro madaniy va ilmiy aloqalar, ayniqsa Toshkent va Fargʻona shaharlari oʻrtasidagi aloqalar orqali, oʻquv muassasalarining tashkil etilishiga va ilmiy tadqiqotlar olib borilishiga yordam berdi.

Mustaqillik yillaridagi tadqiqotlar va yangiliklar. Mustaqillikdan soʻng, Oʻzbekiston ilmiy-tadqiqot sohasida Fargʻona viloyatining aloqa tizimi rivojlanishiga katta eʼtibor berildi. Zamonaviy tadqiqotlar, xususan, Oʻzbekistondagi ilmiy muassasalar va oliy oʻquv yurtlarining xodimlari tomonidan amalga oshirilgan ishlar, Fargʻona viloyatidagi pochta-telegraf tizimining tarixini oʻrganishga bagʻishlangan. 2014-yilda “Oʻzbekiston pochta: tarix va taraqqiyot” kitobi nashr etildi, bu kitobda pochta va telegraf tizimining rivojlanishi, uning mamlakat iqtisodiyotiga taʼsiri va xalqaro aloqalar oʻrnatishdagi roli haqida batafsil maʼlumot berilgan. Bundan tashqari, Oʻzbekistondagi boshqa ilmiy tadqiqotchilar tomonidan tayyorlangan “Zamonaviy pochta aloqasi” oʻquv qoʻllanmasi, pochta tizimining rivojlanishi va hozirgi holati, yangi texnologiyalarning joriy etilishi haqida maʼlumotlar taqdim etadi.

Xulosa qilib aytish mumkinki, Fargʻona viloyatidagi aloqa tizimi tarixining oʻrganilishi, ayniqsa, pochta-telegraf xizmatining rivojlanishi, bugungi kunda Oʻzbekiston tarixshunosligi uchun muhim ahamiyatga ega. Ushbu tizimning rivojlanishi nafaqat hududning iqtisodiy va siyosiy hayotiga, balki madaniy rivojlanishiga ham katta taʼsir koʻrsatdi. Xalqaro tajriba va yirik texnologik yangiliklarning taʼsiri, Fargʻona viloyatining aloqa tizimining shakllanishiga yordam berdi, bu esa Oʻrta Osiyo mintaqasining boshqa hududlari bilan oʻzaro aloqalarni mustahkamladi. Mustaqillikdan keyingi tadqiqotlar va ilmiy ishlar, ayniqsa, Fargʻona viloyatidagi pochta-telegraf tizimining tarixini toʻliq oʻrganishga xizmat qiladi va bu borada kelajakdagi tadqiqotlar uchun muhim manbalar yaratadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR :

1. Алфавитный список телеграфных станций Российской империи // Сборник распоряжений по телеграфному ведомству. 1873. — № 13. — Приложения. -С. 1-6.
2. Аренков А.Б. Пути развития телеграфии. Л., 1933. — 52 е., ил.
3. Астрахан В.И., Павлов В.В., Чернявский Б.Г. История создания, становления и развития системы правительственной связи в России: Курс лекций. — 4.1. Орел: Военный институт правительственной связи, 1995. — 97 с.
4. Почта и телеграф въ XIX столетіи. — СПб.: Типография Министерства Внутренних дѣлъ, 1901. — С. 187.

5. Почта и телеграф в XIX столетии. – С. 187.
6. Корнилов. Кашгария или Восточный Туркестан. Опыт военно-статистического описания. Ташкент, 1903. – 426 с.
7. Корнилов. Кашгария или Восточный Туркестан. Опыт военно-статистического описания. Ташкент, 1903. Прил. к глав. IX.
8. Корнилов. Кашгария или Восточный Туркестан. Опыт военно-статистического описания. Ташкент, 1903. Прил. к глав. IX.
9. [Массальский В. И. Ферганская область](#) // [Энциклопедический словарь Брокгауза и Ефрона](#): в 86 т. (82 т. и 4 доп.). — СПб., 1890—1907.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА

Аннаева Лола Расуловна

Кашкадарьинский областной центр педагогического мастерства
Старший преподаватель кафедры методики преподавания языков

***Аннотация:** В статье рассматривается вопрос эффективного использования искусственного интеллекта на уроках русского языка, отмечается о преимуществах и недостатках, проблемах и трудностях, а также о перспективности направления по внедрению искусственного интеллекта в процесс обучения иностранному языку.*

***Ключевые слова:** информационные технологии, цифровизация, искусственный интеллект, преимущества, недостатки, проблема, трудность*

***Annotatsiya:** Maqolada rus tili darslarida sun'iy intellektdan samarali foydalanish masalasi ko'rib chiqiladi, uning afzalliklari va kamchiliklari, muammolar va qiyinchiliklar, shuningdek, chet tilini o'qitish jarayoniga sun'iy intellektni joriy etish yo'nalishining istiqbollari qayd etilgan.*

***Kalit so'zlar:** axborot texnologiyalari, raqamlashtirish, sun'iy intellekt, afzalliklari, kamchiliklari, muammo, qiyinchilik*

***Abstract:** The article examines the issue of effective use of artificial intelligence in Russian language lessons, notes the advantages and disadvantages, problems and difficulties, as well as the prospects of the direction of introducing artificial intelligence into the process of teaching a foreign language.*

***Keywords:** information technology, digitalization, artificial intelligence, advantages, disadvantages, problem, difficulty*

Современный мир с каждым годом развивается всё стремительнее. Повсеместно внедряются информационные технологии во всех сферах жизни и деятельности человека. С течением времени IT-технологии становятся всё важнее для мира, а человечество